

Lokale belastingen en eigendomsrecht

Mw. mr. A.P. (Anneke) Monsma

ESBL

Erasmus School of Law

Europees eigendomsrecht

- Opgenomen in art. 1 Eerste Protocol EVRM
- Voorwaarden aan inbreuk eigendomsrecht
- Ontneming van eigendom onder strikte voorwaarden
- Regulering van eigendom, waaronder belastingheffing toegestaan onder randvoorwaarden:
  - principle of lawfulness
  - principle of legitimate aim
  - principle of fair balance

Principle of lawfulness

- Legaliteitsbeginsel
- Maatregel bij wet
- Door formeel bevoegde wetgever
- Voldoende toegankelijk (publicatie)
- Voldoende nauwkeurig (precies, niet arbitrair)
- Voldoende voorzienbaar (rechtsgevolgen gedrag inschatbaar)
- Toegang tot onafhankelijke rechter
- Geen rechtvaardigingsgronden
- Niet lawful = ongeoorloofde inbreuk

Principle of legitimate aim

- Inbreuk in het algemeen belang
- Ruime beoordelingsmarge (marginale toets)
- Rechtvaardigingsgronden
- Afweging belang staat – belang individu

Principle of fair balance

- Proportionaliteitstoets
- Geen buitensporige last individu
- Ruime beoordelingsmarge (marginale toets)
- Rechtvaardigingsgronden
- Afweging belang staat – belang individu
- Gunstiger alternatief $\neq$ ongeoorloofde inbreuk

Belastingen en eigendomsrecht?

- Belasting schending mensenrecht?
- Belasting = regulering van eigendom
- Valt onder toepassing art. 1 EP EVRM + toets aan rechtsbeginselen EVRM (bijv. art. 14):
EHRM Darby (Zweedse kerkbelasting)
- Belasting moet dus voldoen aan randvoorwaarden (principles)

Nederlandse jurisprudentie

Thema's:

- Toegang tot de rechter
  - Wettelijke forfaits;
  - Ontbreken teruggaaf- of tegenbewijsregeling;
  - Uitsluiting beroepsmogelijkheid overig
- Terugwerkende kracht (retro-activiteit)
- Invordering
- Rechtsbeginselen en overige

Toegang tot de rechter (1)

- Art. 1 EP EVRM: recht de (grondslag van) belasting te betwisten bij een onafhankelijke rechter (principle of lawfulness)
- Grondwettelijk toetsingsverbod
  - Niet voor lokale verordeningen
  - Geen grondwettelijk hof
- Toetsing aan (rechtstreeks werkende bepalingen in) verdragen, zoals EVRM

Toegang tot de rechter (2)

- HR: iedere maatregel die het ongestoorde genot van eigendom aantast, moet vergezeld gaan van procedurele garanties die de betrokkene een redelijke mogelijkheid bieden tot effectieve betwisting van de rechtmatigheid van die maatregel.
- Geen toegang tot rechter → niet lawful, verboden schending art. 1 EP EVRM

Wetsficties en forfaits (1)

- HR Fierensmarge: belanghebbende ontbeert een effectieve procedure tot betwisting, in het geval fouten binnen de marge van art. 26a Wet WOZ vallen = uitsluiting van iedere vorm van effectief verweer → niet lawful
- Hof MRB (gebruiksbel. auto): wettelijk forfait: bedrag naheffingsaanslag berekend naar 4 tijdvakken (1 jr) zonder tegenbewijsregeling → niet lawful

Wetsficties en forfaits (2)

- HR Minas: wettelijk forfait grondslag mineralenheffing (hoeveelheid mest). Geen bezwaar mog. tegen forfait: Wel lawful en fair balance!
- HR BPM (aanschafbelasting auto): bij uitvoer auto geen teruggaaf BPM, bij invoer wel BPM naar tijdsgelang → geen discriminatie, geen gebruiksbelasting

Wetsficties en forfaits (2)

- HR Invordering: uitsluiting bezwaar tegen aanmaning/dwangbevel met argument 'niet ontvangen' categorische uitsluiting verweer, ook als daadwerkelijk niet ontvangen → niet lawful

